

ἐκαλλιέργει καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐσκέπτετο ἢ περὶ αὐτῆς τῆς γῆς. Ῥίψατέ την εἰς τὴν αἰσχροὴν καὶ διεφθαρμένην κοινωνίαν μας καὶ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἐξετάσατε τὰ κατ' αὐτήν. Μετ' ἐκπλήξεως θὰ μάθητε ὅτι ἠκολούθησε τὸ κακὸν παράδειγμα, ὡς λέγει ὁ θεὸς Δάνδεις.

Ὁ ἰατρός εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς θέσεως αὐτοῦ, βλέπει καὶ διακρίνει κάλλιον παντὸς ἄλλου τὰς γαγγραινώδεις ταύτας πληγὰς τῆς κοινωνίας. Δυστυχῶς ὅμως ὀλίγας ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ θεραπεύσῃ· τὸ ἔργον τοῦ εἶναι μικρὸν καὶ περιορισμένον ἀπέναντι τῆς ἐπτακεφάλου Ὑδρας τῆς ἐπαπειλούσης τὴν κοινωνίαν, τῆς διαφθορᾶς.

Ἀφήσατε λοιπὸν τοὺς νομοθέτας, ἐπαναλαμβάνω, ἡσύχους. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ᾖ οἷος εἶναι, εἶναι διότι εἶναι οἷος εἶναι. Κάμετέ τον καλλίτερον διὰ νὰ ᾖ καλλίτερος. Κατορθούμεν δὲ τοῦτο μόνον διὰ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνατροφῆς. Κατορθούμεν τοῦτο, ὡς λέγει ὁ μέγας Γάλλος Jules Simon, ἀφιεροῦντες διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ ὅσα ἑκατομμύρια κἂν ἐξαιτήσωσι παρ' ἡμῶν οὐδόλως φειδόμενοι τῶν χρημάτων τούτων.

Τοιοιουτρόπως δυνατόν, ὅπως βελτιωθῇ ἡ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου καὶ παρασκευασθῇ τελειότερα κοινωνία, ἥτις ὀλιγώτερον ἀμαθίας, ὀλιγώτερον πολυτελῆς, ὀλιγώτερον πτωχὴ θὰ παρασκευάξῃ καὶ ὀλιγώτερα ἐγκλήματα. Τότε αἱ συμβουλαι τοῦ Δουμᾶς δὲν θὰ εἰσακούωνται πλέον εἰς τοιαύτας κοινωνίας. Ὁ Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς νομίζει ὅτι ἔκαμε θαῦμα διότι ὑπήκουσεν εἰς αὐτὸν ἡ Παρισινὴ κοινωνία.

Ποία κοινωνία, λέγει, εἶναι ἐκείνη, ἥτις λαμβάνει ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτελεῖ τὰς συμβουλὰς τῶν συγγραφέων, ὅποταν αὗται δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς. Ἐὰν ὑπάρχωσι κοινωνίαι, αἵτινες ἀκούουσι τὰς συμβουλὰς τῶν συγγραφέων, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ἅπασαι αἱ συμβουλαι αὐτῶν εἶναι ὀρθαί. Ἐξεταστέα πρὸς τοῦτο ἡ κατάστασις τῶν κοινωνιῶν τούτων.

Ἡ κοινωνία τρέφει ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων αὐτῆς τὰ σπέρμα-